

1. LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Kh. 20.2.2013 § 51

Esityslistan liitteet 1-4

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmaan mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Osana kuntauudistusta hallitus käynnisti syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisen koko maan kattavan selvityksen kullekin alueelle tarkoitukseenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Kunnallishallinnon rakenne –työryhmän selvitys Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne (valtiovarainministeriön julkaisuja 5a/2012 ja 5b/2012) valmistui helmikuussa 2012.

Valtiovarainministeriö asetti helmikuussa 2012 kuntarakennelakia valmistelevalle työryhmän, jonka tehtävänä oli seurata ja arvioida kunta- ja palvelurakenneselvityksestä saatavaa palautetta ja sen pohjalta laatia yhteenveto alue- ja kuulemiskierroksesta sekä tehdä uudistuksen vaikutusarviointi ja laatia tarkennettu esitys uudistuksen kriteereistä ja toteuttamistavoista. Lisäksi työryhmän tuli valmistella luonnos hallituksen esityksestä kuntauudistusta ohjaavaksi rakennelaksi.

Hallitus linjasi kuntauudistuksen etenemistä iltakoulussaan 5.6.2012 sekä antoi seuraavana päivänä tiedonannon eduskunnalle kuntauudistuksen etenemisestä (VNT 2/2012 vp.). Hallitus antoi linjauksissaan määrittelemiensä tarkastelunäkökulmien perusteella tarkempien uudistuksen kriteerien valmistelun rakennelakia valmistelevalle työryhmän tehtäväksi. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä vahvisti työryhmän valmisteleman tarkemmat kriteerit 27.6.2012.

Kuntarakennelakiluonnos on valmisteltu hallituksen linjausten pohjalta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia, ja samalla lain nimike muutettaisiin sen sisältöä paremmin kuvaavaksi kuntarakennelaksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lisäksi siinä ehdotetaan kielilain muuttamista eräiltä osin.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministerityöryhmä on linjannut palvelurakennemuutoksen jatkoa 15.11.2012. Näitä linjauksia koskeva muistio on lausuntopyyntöä liitteenä.

Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto pyytää lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti seuraavista seikoista:

- selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Esityslistan liitteinä ovat

- kuntarakennelaki – lakiluonnos perusteluineen
- kuntarakenneuudistuksen eteneminen – kaavio
- muistio kuntauudistuksen hankkeista
- muistio sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen linjauksista.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että valtuusto antaa kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan lausunnon.

Laista yleisesti

Kuntajaon kehittämisen tavoitteet vastaavat suurelta osin voimassa olevan kuntajakolain säännöksiä. Kuntajakoa ei tulisi sitoa kykyyn vastata riittävästä omasta palvelutuotannosta. Jos mahdollisen yhdistyvän kunnan valinta on tuottaa palvelunsa jollakin muulla tavoin kuin oman tuotantonaan, on oman palvelutuotantokyvyn arviointi turhaa ja hankalasti toteutettavaa.

Kuntarakennelakiluonnoksen lähtökohdat ovat epämääräiset. Suurin osa valituista lähtökohdista perustuu enemmän tai vähemmän muuhun kuin tutkimukselliseen tietoon.

Selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Lakiluonnoksen lähtökohta on, että selvitysalue määräytyy selvitysperusteiden mukaan. Luonnoksessa on määritelty kolme selvitysperustetta, joista yhdenkin täytyessä kunnan tulee selvittää kuntajaon muuttamisen edellytykset. Selvitysperusteet on valittu siten, että niiden avulla lähes kaikki kunnat ovat velvollisia selvittämään yhdistymistä.

Selvitysalueiden valintaa koskevalla kriteeristöllä valtio puuttuisi voimakkaasti kuntien perustuslailla turvattuun itsehallintoon.

Perusteiden osoittamaan selvitysalueeseen on luonnoksen mukaan mahdollista saada poikkeus. Poikkeusmahdollisuuden sijaan kunnille tulisi antaa vapaus valita itse selvitysalueensa niiden omista lähtökohdistaan käsin.

Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Kuntarakenteeseen liittyvien uudistusten valmistelu edellyttää huolellista valmistautumista. Valmisteluvaihe voi käytännössä olla useiden vuosien prosessi. Lisäksi liitosprosessi vaatii liittyvien kuntien osalta vahvaa yhteistä tahtotilaa, jotta liitosta voitaisiin viedä eteenpäin. Kuntien toiminnan uudistamisessa pääperiaatteena tulisi olla kuntien yhteistyön tiivistäminen ja toteuttaminen kuntien omista lähtökohdista käsin sekä kuntien vapaaehtoinen yhdistyminen.

Kuntarakennelakiluonnoksessa esitetyt määräajat ovat epärealistisia. Määräaikaa selvitysalueiden ilmoittamiseksi tulisi siirtää vähintään vuoden 2014 syksyyn ja yhdistymiselvitysten tekoaikaa tulisi jatkaa ainakin vuoden 2015 syksyyn.

Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Lakiluonnoksesta tulisi poistaa 18 §:n 3 momentti, joka laajentaisi valtioneuvoston toimivaltaa kuntajaon muuttamisessa. Toimivallan laajenus koskisi erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevia kuntia. Säännös olisi vastoin kunnallisen itsehallinnon perusteita.

Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Konneveden kunta pitää tarkoituksenmukaisena, että valtio maksaa yhdistymisavustukset yhdistyville kunnille, mikäli valtio haluaa kannustaa kuntia kuntaliitoksiin. Yhdistymisavustuksen enimmäismäärän (200 miljoonaa euroa) ylittyessä ei rahoitusvastuuta pitäisi jakaa kuntien ja valtion kesken kuten luonnoksessa ehdotetaan, vaan rahoitusvastuu tulisi olla pelkästään valtiolle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteeksi on asetettu kaksiportainen järjestelmä: uusi perustaso, jota tukee erityisvastuutaso (ns. erva-alue). Uusi perustaso sisältäisi sosiaalihuollon palvelut, perusterveydenhuollon palvelut sekä erikoissairaanhoidon ne palvelut, jotka eivät sisälly erva-alueen palveluihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä erityisesti erikoissairaanhoidon turvaamiseksi väestöpohjan tulee olla riittävän suuri. Mikäli kaksiportaiseen järjestelmään toteutuu, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja rahoittamiseen kykenevien vahvojen peruskuntien vaihtoehtona kunnille tulee antaa mahdollisuus muodostaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuuseen kykeneviä, väestöpohjaltaan riittävän suuria sosiaali- ja terveydenhuoltoalueita. Keski-Suomessa kaksiportaisen sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamiseksi paras vaihtoehto on muodostaa koko maakunnan kattava vapaaehtoinen kuntayhtymä. Vapaaehtoinen kuntayhtymä tulee rakentaa siten, että painopisteenä ovat peruspalvelut, joita erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon erityispalvelut tukevat. Kuntalaisten mahdollisuudet laadukkaaseen, lähellä olevaan perusterveydenhuoltoon tulee turvata huolehtimalla terveystasemaverkoston maantieteellisestä kattavuudesta.

Lopuksi

Konneveden kunta kannattaa sellaista uudistusta, joka turvaa kuntien asukkaille todellisen mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon. Peruspalvelut tulee turvata lähipalveluina.

Päätös

Asiasta käymänsä keskustelun jälkeen kunnanhallitus päätti yksimielisesti esittää valtuustolle, että valtuusto antaa kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan lausunnon.

Laista yleisesti

Kuntarakennelakiluonnoksen lähtökohdat ovat epämääräiset. Suurin osa valituista lähtökohdista perustuu muuhun kuin tutkimukselliseen tietoon.

Selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Lakiluonnoksen lähtökohta on, että selvitysalue määräytyy selvityspenusteiden mukaan. Selvityspenusteet on valittu siten, että niiden avulla lähes kaikki kunnat ovat velvollisia selvittämään yhdistymistä. Pakkoselvitykset kuluttavat kuntien vähiä voimia turhaan työhön.

Selvitysalueiden valintaa koskevalla kriteeristöllä valtio puuttuisi voimakkaasti kuntien perustuslailla turvattuun itsehallintoon. Kunnille tulisi antaa vapaus valita itse selvitysalueensa.

Kuntien toiminnan uudistamisessa pääperiaatteena tulisi olla kuntien yhteistyön tiivistäminen ja toteuttaminen kuntien omista lähtökohdista käsin sekä kuntien vapaaehtoinen yhdistyminen.

Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Kuntarakenteeseen liittyvien uudistusten valmistelu edellyttää huolellista valmistautumista. Valmisteluvaihe voi käytännössä olla useiden vuosien prosessi. Lisäksi liitosprosessi vaatii liittyvien kuntien osalta vahvaa yhteistä tahtotilaa, jotta liitosta voitaisiin viedä eteenpäin.

Kuntarakennelakiluonnoksessa esitetyt määräajat ovat epärealistisia. Määräaikaa selvitysalueiden ilmoittamiseksi tulisi siirtää vähintään, kunnes kuntalain, valtiosuusuuudistuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennuudistuksen sisältö on tiedossa.

Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Lakiluonnoksesta pitää poistaa 18 §:n 3 momentti, joka laajentaisi valtioneuvoston toimivaltaa kuntajaon muuttamisessa. Toimivallan laajenus koskisi erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevia kuntia. Säännös olisi vastoin kunnallisen itsehallinnon perusteita.

Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Konneveden kunta pitää tarkoituksenmukaisena, että valtio maksaa yhdistymisavustukset yhdistyville kunnille, mikäli valtio haluaa kannustaa kuntia kuntaliitoksiin. Yhdistymisavustuksen enimmäismäärän (200 miljoonaa euroa) ylittyessä ei rahoitusvastuuta tule jakaa kuntien ja valtion kesken, vaan rahoitusvastuu tulisi olla pelkästään valtiolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä erityisesti erikoissairaanhoidon turvaamiseksi väestöpohjan tulee olla riittävän suuri. Vahvojen peruskuntien vaihtoehtona kunnille tulee antaa mahdollisuus muodostaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuuseen kykeneviä, väestöpohjaltaan riittävän suuria sosiaali- ja terveydenhuoltoalueita.

Keski-Suomessa kaksipuolaisen sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamiseksi paras vaihtoehto on muodostaa koko maakunnan kattava vapaaehtoinen kuntayhtymä. Vapaaehtoinen kuntayhtymä tulee rakentaa siten, että painopisteenä ovat peruspalvelut, joita erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon erityispalvelut tukevat. Kuntalaisten mahdollisuudet laadukkaaseen, lähellä olevaan perusterveydenhuoltoon tulee turvata huolehtimalla terveysasemaverkoston maantieteellisestä kattavuudesta.

Lopuksi

Konneveden kunta kannattaa vain sellaista uudistusta, joka turvaa kuntien asukkaille todellisen mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon. Peruspalvelut tulee turvata lähipalveluina.

Kunnanhallitus piti tämän asian käsittelyn aikana tauon kello 19.30-19.40.

Valt. § 24
Esityslistan liitteet 1-4

Kunnanhallituksen ehdotus

Valtuusto antaa kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan lausunnon.

Laista yleisesti

Kuntarakennelakiluonnoksen lähtökohdat ovat epämääräiset. Suurin osa valituista lähtökohdista perustuu muuhun kuin tutkimukselliseen tietoon.

Selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Lakiluonnoksen lähtökohta on, että selvitysalue määräytyy selvityspenusteiden mukaan. Selvityspenusteet on valittu siten, että niiden avulla lähes kaikki kunnat ovat velvollisia selvittämään yhdistymistä. Pakkoselvitykset kuluttavat kuntien vähiä voimia turhaan työhön.

Selvitysalueiden valintaa koskevalla kriteeristöllä valtio puuttuisi voimakkaasti kuntien perustuslailla turvattuun itsehallintoon. Kunnille tulisi antaa vapaus valita itse selvitysalueensa.

Kuntien toiminnan uudistamisessa pääperiaatteena tulisi olla kuntien yhteistyön tiivistäminen ja toteuttaminen kuntien omista lähtökohdista käsin sekä kuntien vapaaehtoinen yhdistyminen.

Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Kuntarakenteeseen liittyvien uudistusten valmistelu edellyttää huolellista valmistautumista. Valmisteluvaihe voi käytännössä olla useiden vuosien prosessi. Lisäksi liitosprosessi vaatii liittyvien kuntien osalta vahvaa yhteistä tahtotilaa, jotta liitosta voitaisiin viedä eteenpäin.

Kuntarakennelakiluonnoksessa esitetyt määräajat ovat epärealistisia. Määräaikaa selvitysalueiden ilmoittamiseksi tulisi siirtää vähintään, kunnes kuntalain, valtionosuusuudistuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen sisältö on tiedossa.

Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Lakiluonnoksesta pitää poistaa 18 §:n 3 momentti, joka laajentaisi valtioneuvoston toimivaltaa kuntajaon muuttamisessa. Toimivallan laajenus koskisi erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevia kuntia. Säännös olisi vastoin kunnallisen itsehallinnon perusteita.

Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Konneveden kunta pitää tarkoituksenmukaisena, että valtio maksaa yhdistymisavustukset yhdistyville kunnille, mikäli valtio haluaa kannustaa kuntia kuntaliitoksiin. Yhdistymisavustuksen enimmäismäärän (200 miljoonaa euroa) ylittyessä ei rahoitusvastuuta tule jakaa kuntien ja valtion kesken, vaan rahoitusvastuu tulisi olla pelkästään valtiolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä erityisesti erikoissairaanhoidon turvaamiseksi väestöpohjan tulee olla riittävän suuri. Vahvojen peruskuntien vaihtoehtona kunnille tulee antaa mahdollisuus muodostaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuuseen kykeneviä, väestöpohjaltaan riittävän suuria sosiaali- ja terveydenhuoltoalueita.

Keski-Suomessa kaksipuolaisen sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamiseksi paras vaihtoehto on muodostaa koko maakunnan kattava vapaaehtoinen kuntayhtymä. Vapaaehtoinen kuntayhtymä tulee rakentaa siten, että painopisteenä ovat peruspalvelut, joita erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon erityispalvelut tukevat. Kuntalaisten mahdollisuudet laadukkaaseen, lähellä olevaan perusterveydenhuoltoon tulee turvata huolehtimalla terveysasemaverkoston maantieteellisestä kattavuudesta.

Lopuksi

Konneveden kunta kannattaa vain sellaista uudistusta, joka turvaa kuntien asukkaille todellisen mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon. Peruspalvelut tulee turvata lähipalveluina.

Päätös

Valtuusto päätti yksimielisesti antaa kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan lausunnon.

Laista yleisesti

Kuntarakennelakiluonnoksen perustelut ovat epämääräiset. Suurin osa niistä perustuu muuhun kuin tutkimukselliseen tietoon.

Selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Lakiluonnoksen lähtökohta on, että selvitysalue määräytyy selvityspenusteiden mukaan. Selvityspenusteet on valittu siten, että niiden avulla lähes kaikki kunnat ovat velvollisia selvittämään yhdistymistä. Pakkoselvitykset kuluttavat kuntien vähiä voimia turhaan työhön ja aiheuttavat ristiriitoja.

Selvitysalueiden valintaa koskevalla kriteeristöllä valtio puuttuisi voimakkaasti kuntien perustuslailla turvattuun itsehallintoon. Kunnilla tulee olla vapaus valita itse selvitysalueensa.

Kuntien toiminnan uudistamisessa pääperiaatteena tulee olla kuntien yhteistyö ja sen toteuttaminen kuntien omien tarpeiden mukaan.

Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Kuntarakenteeseen liittyvien uudistusten valmistelu edellyttää huolellista valmistautumista. Valmisteluvaihe, jos sellaiseen päädytään, on useiden vuosien prosessi. Lisäksi liitosprosessi vaatii liittyvien kuntien osalta vahvaa yhteistä tahtoa, jotta liitosta voitaisiin viedä eteenpäin.

Kuntarakennelakiluonnoksessa esitetyt määräajat ovat epärealistisia. Määräaikaa selvitysalueiden ilmoittamiseksi pitää siirtää vähintään, kunnes kuntalain, valtionosuusuudistuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen sisältö on tiedossa.

Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Lakiluonnoksesta pitää poistaa 18 §, joka laajentaisi valtioneuvoston toimivaltaa kuntajaon muuttamisessa. Säännös olisi vastoin kunnallisen itsehallinnon perusteita.

Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Konneveden kunta pitää tarkoituksenmukaisena, että valtio maksaa yhdistymisavustukset yhdistyville kunnille, mikäli valtio haluaa kannustaa kuntia kuntaliitoksiin. Yhdistymisavustuksen enimmäismäärän (200 miljoonaa euroa) ylittyessä rahoitusvastuu tulee olla pelkästään valtiolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä erityisesti erikoissairaanhoidon turvaamiseksi väestöpohjan tulee olla riittävän suuri. Vahvojen peruskuntien vaihtoehtona kunnille tulee antaa mahdollisuus muodostaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuuseen kykeneviä, väestöpohjaltaan riittävän suuria sosiaali- ja terveydenhuoltoalueita.

Keski-Suomessa kaksipuolisen sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamiseksi paras vaihtoehto on muodostaa vapaaehtoinen kuntayhtymä. Se tulee rakentaa siten, että painopisteenä ovat peruspalvelut, joita erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon erityispalvelut tukevat. Kuntalaisten mahdollisuudet laadukkaaseen, lähellä olevaan perusterveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin tulee turvata huolehtimalla palveluverkoston maantieteellisestä kattavuudesta.

Lopuksi

Konneveden kunta kannattaa vain sellaista uudistusta, joka turvaa kuntien asukkaille todellisen mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon. Tämä lakiesitys ei niitä vaatimuksia täytä. Peruspalvelut tulee turvata lähipalveluina, joista päätetään paikallisesti.